

складові, фінансово-кредитні елементи, податкові інструменти, державно-адміністративні важелі. Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності туристично-рекреаційної діяльності особливе значення має удосконалення фінансово-кредитних та податкових інструментів з метою активізації підприємництва та збільшення капіталізації туристичних підприємств, у тому числі, на міжнародному ринку туристичних послуг, зниження собівартості та підвищення якості туристичного продукту, зростання фінансово-економічної стійкості та дохідності суб'єктів господарювання у туризмі.

Список використаних джерел:

1. Сарапіна О. А. Еколого-економічні напрями підвищення якості послуг в рекреаційній зоні / О. А. Сарапіна, Т. А. Пінчук // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць. – Херсон: ХДАУ, 2007. – Вип. 49. – С. 219–227.
2. Ігнатенко М. М. Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні / М. М. Ігнатенко // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. – Серія «Економічні науки». – Т. 12, № 1 (43). – Львів, 2013. – С. 252–255.
3. Концепція розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс]: проект. – Режим доступу : <http://tourism.gov.ua/doc.aspx?id=411>.

Dorota Mętrak

Научный руководитель:

доктор габилитованный, проф., Ева Куля

ZNACZENIE DZIAŁAŃ PEDAGOGICZNYCH DLA ROZWOJU CZŁOWIEKA

Efektom działań pedagogicznych w pracy wychowawczej są pożądane dla rozwoju zmiany w osobowości dziecka, a nakładem są wszelkie zabiegi czynione dla uzyskania tych zmian. Jest to ogół oddziaływania, zmienianie i rozwijanie zdolności człowieka [14, s.11]. Bogusław Milerski twierdzi, że (...) *pojęcie edukacji, obejmując zarówno procesy nauczania, jak i wychowania, odnosi się do ogółu oddziaływań służących formowaniu całości kształtu zdolności życiowych (...) [8, s.274].* Głównym procesem w praktyce edukacyjnej jest wychowanie. Jego celem jest świadome oddziaływanie służące wywołaniu zmian rozwojowych w kontekście zdolności życiowych człowieka i funkcjonowania jego osobowości. Oddziaływania te mogą być instytucjonalne, indywidualne, systematyczne i niesystematyczne, przygodne, zaplanowane, świadome lub nieświadome, itp. Stefan Kunowski wyróżnił cztery składowe wychowania: wychowanie kojarzone z oddziaływaniem wychowawców na wychowanków, wychowanie będące procesem samorozwoju związanego z

nabywaniem doświadczeń, wychowanie związane z oddziaływaniem środowiskowym oraz wychowanie jako przystosowanie wychowanka do społecznych wymagań [5, s.171]. Wszystkie te kategorie oraz funkcjonujące różne definicje wychowania posługują się pojęciem «kształtowania» lub «oddziaływania», każdy z procesów, których składnikiem są działania i czas ma charakter dynamiczny. Działania pedagogiczne są oparte na relacyjności: działania bezpośrednie nauczyciel – uczeń, diagnozowanie wychowanka, oddziaływanie wychowawcy na środowisko wychowanka, diagnozowanie środowiska, oddziaływanie środowiska na wychowanka, działania szkoły na wychowanka, oddziaływanie domu na dziecko.

W kontekście zmienności podmiotowości wychowanka można wyróżnić cztery fazy wychowania: manipulacja, sterowania, partnerstwo i samowychowanie [9, s.44]. Granice są płynne i wysoce zindywidualizowane. Max Weber zdefiniował w socjologii działanie oznaczające takie ludzkie zachowanie, z którym osoby działające wiążą pewne subiektywne znaczenie (sens) [13, s.6].

Wyróżnił przy tym cztery typy działania; celowo racjonalne (ze względu na cel), racjonalne ze względu na wartości, charyzmatyczne (afektywne) oraz tradycyjne opierające się na nawyku [13, s.6-19]. Z kolei Karol Kotłowski określił działanie pedagogiczne jako współlistnienie trzech sfer: sfera faktów, powinności i prakseologii [4, s.120]. Nazwał też *aktem pedagogicznym* każdą świadomą czynność człowieka zorientowaną na cel wychowawczy. Akt pedagogiczny jest elementem dynamicznym, a ich powiązany ze sobą ciąg składa się na działanie pedagogiczne. Na akt pedagogiczny składa się: analiza istniejącej sytuacji wychowawczej, refleksja nad nią i sam czyn wychowawczy mający na celu wywołanie pożądaných zmian w psychice wychowanka [4, s.120]. Wychowanie jest jednym z najbardziej złożonych działań człowieka. Ma ono aspekt działania, gdyż: (...) *działanie to celowe i dowolne zachowanie ludzi, które polega na dokonywaniu zmian w rzeczywistości(...). Punktem wyjścia jest określenie celu działania, czyli w naszym przypadku wychowania. Świadomość celów pozwala na określenie charakteru, organizacji i sposobów działania. Owe cele umożliwiają nie tylko ciągły rozwój wychowanków, ale także pozwalają modyfikować, korygować, zapobiegać jego nieprawidłowościom (...)* [9, s. 53]. Działanie pedagogiczne to świadome i celowo podejmowane w stosunku do uczniów czynności nauczyciela zmierzające do wprowadzenia w uczniach określonych zmian [2, 7].

Najważniejsze działania pedagogiczne (dydaktyczno-wychowawcze) dotyczą szkoły i jednostki lekcyjnej i określają właściwy dobór zadań dydaktyczno-wychowawczych oraz odpowiednich warunków dla ich realizacji. Przy zadaniach zawodowych nauczyciela wymienia się następujące działania pedagogiczne: transmisja (wiedzy i własnego doświadczenia nauczyciela), rozwój sił twórczych i zdolności, pobudzanie aktywności poznawczej uczniów, organizowanie działalności praktycznej uczniów, posługiwanie się nowoczesną technologią kształcenia w procesie kształcenia i edukacji, ocenianie osiągnięć dydaktycznych uczniów, przygotowywanie do kształcenia ustawicznego [4].

Uzyskiwanie pożądanych efektów edukacyjnych w pracy szkolnej każdego nauczyciela warunkowane jest jego kompetencjami. Zwykle wyróżnia się trzy style działania i komunikacji dydaktycznej nauczycieli: instrumentalny (zadaniowy), egocentryczny (nauczyciel nadawca stanowi centrum); allocentryczny (uczeń stanowi centrum) [12]. Najbardziej pożądaną grupą dla działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są nauczyciele działający zadaniowo (styl pierwszy). Potencjalnie to oni mogą sprostać oczekiwaniom współczesnego społeczeństwa wobec wymogów kształcenia i wychowania. Działania pedagogiczne dla rozwoju i kształtowania osobowości można ująć w dziewięć zasad nauczania-uczenia się (kształcenia), wychowania, samokształcenia i kreacji samego siebie. Są to: zasada motywacji, zasada aktywności, zasada praktyczności, zasada bezpośredniości, zasada receptywności, zasada systemowości, zasada trwałości, zasada zespołowości, zasada indywidualizacji [10, s.1005–1014], [11, s.978–991]. Zasady te warto uzupełnić o działania stymulujące rozwój osobowości opierający się na dziedzictwie biologicznym i społecznym z udziałem ludzi z otoczenia [1, s. 52]. Środowisko może jednakże rozwój osłabiać lub hamować. Bariery rozwojowe tkwią zarówno w mechanizmach życia społecznego jak i w samej konstrukcji osobowości [4]. Wymienione wcześniej zasady działań pedagogicznych jednoznacznie określają warunki skuteczności każdego rodzaju działalności.

Skuteczność działań w pracy pedagogicznej zależy nie tylko od właściwego doboru celów. Opiera się także na odpowiednio dobranych treściach wychowawczych. Kształtowanie osobowości dziecka przede wszystkim wymaga uwzględnienia wyrobienia w nim umiejętności dostosowywania się do zmieniającego się społeczeństwa. Stąd praca wychowawcza nakierowana jest głównie na wykształcenie zdolności do adaptacji społecznej i na kształtowanie motywacji do zmian.

Bibliografia:

1. Panasiuk-Chodnicka A., Panasiuk B., *Strategie rozwoju i kształtowania osobowości (próba rekonstrukcji technologii wychowania)*, Studia Gdańskie, T. 5, s. 52; www.studiagdanskie.gwsh.gda.pl/pdf/studia5_s.44-66.pdf (dostęp: 1 kwietnia 2017).
2. Jakóbowski J., *O sprawności pracy pedagogicznej początkujących nauczycieli*. Bydgoszcz 1973.
3. Koszczyc T., *Nauczyciel wychowania fizycznego w świetle wprowadzanej reformy oświatowej*. Materiały konferencyjne Warsztatów Metodycznych dla nauczycieli doradców i wychowania fizycznego, ODNiKU, Leszno 1997; [za: *Kompetentny nauczyciel w szkole*, <http://www.wbc.poznan.pl/Content/9794/ch02s04.html>; (dostęp: 1 kwietnia 2017).
4. Kotłowski K., *Pedagogika filozoficzna na Uniwersytecie Łódzkim w trzydziestoleciu Polski Ludowej*, <http://www.pedagogika-filozoficzna.edu.pl/images/biblioteka/kotlowski.pdf>, s. 120; [za: Sztobryn S, *Filozofia wychowania w Polsce w XX wieku. Zarys problematyki*, <http://dSPACE.uni.lodz.pl:8080/xmlui/bitstream/handle/11089/1191/FILOZOFIA>

- [%20wychowania%20w%20PolsceXXwieku_repoz.doc?sequence=1](#), s.5, (dostęp: 1 kwietnia 2017)].
5. Kunowski S., *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 1997.
  6. Łukaszewski W., *Psychologiczne koncepcje człowieka* (T.1), [W:] Strelau J. (red.), *Psychologia. Podręcznik akademicki*. GWP, Gdańsk 2000.
  7. Maciaszek M., *Kształtowanie umiejętności dydaktycznych nauczyciela*. Warszawa 1965.
  8. Milerski B., *Pedagogika religii*, [W:] Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.), *Pedagogika*, T.1, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010.
  9. Petrykowski P., *Społeczno-kulturowe aspekty podstaw wychowania*, http://www.pedagogika.umk.pl/dokumenty/ksiazki/Petrykowski_Piotr-Spoleczno-kulturowe_aspekty_podstaw_wychowania.pdf; (dostęp: 1 kwietnia 2017).
  10. Szewczuk W., *Wychowanie. Zasady wychowania*. [W:] *Encyklopedia psychologii*, (red.), W. Szewczuk. Warszawa 1998, s.1005–1014; [za: Panasiuk-Chodnicka A., Panasiuk B., *Strategie rozwoju i kształtowania osobowości (próba rekonstrukcji technologii wychowania)*, *Studia Gdańskie*, T.5, s.52; www.studiagdanskie.gwsh.gda.pl/pdfy/studia5s44-66.pdf; (dostęp: 1 kwietnia 2017)].
  11. Szewczuk W., *Zasady nauczania–uczenia, wychowania*. [W:] *Encyklopedia pedagogiczna*. (red.) W. Pomykało. Warszawa 1993, s. 978–991; [za: Panasiuk-Chodnicka A., Panasiuk B., *Strategie rozwoju i kształtowania osobowości (próba rekonstrukcji technologii wychowania)*, *Studia Gdańskie*, T.5, s.52; www.studiagdanskie.gwsh.gda.pl/pdfy/studia5s44-66.pdf; (dostęp: 1 kwietnia 2017)].
  12. Świętochowski W., *Psychologiczne uwarunkowania stylu komunikowania się*. *Psychologia Wychowawcza* 1994, Nr 3, [za: *Kompetentny nauczyciel w szkole*, <http://www.wbc.poznan.pl/Content/9794/ch02s04.html>; (dostęp: 1 kwietnia 2017)].
  13. Weber M. *Gospodarka i społeczeństwo*, PWN, Warszawa 2002.
  14. Zarzecki L., *Teoretyczne podstawy wychowania. Teoria i praktyka w zarysie*, Jelenia Góra 2012.

Неля Мороченець

Науковий керівник: к. н. з фіз. виховання і спорту,
доц. Омельяненко І. О.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ 7-8 РІЧНИХ ШКОЛЯРІВ ОСНОВНОЇ ТА ПІДГОТОВЧОЇ МЕДИЧНИХ ГРУП

Згідно інструкції «Про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури» до основної медичної групи належать діти з гармонійним фізичним розвитком високого або середнього рівня та з